

χαλί

χαλί, το, ουσ. [<τουρκ. hali], το χαλί. Υποκορ. **χαλάκι, το** (βλ. λ.): χαμηλή μουσική υπόκρουση, που συνοδεύει κάποια εκπομπή λόγου στο ραδιόφωνο ή στην τηλεόραση: «όση ώρα ο παρουσιαστής ανέλυε το βιβλίο του τάδε συγγραφέα, ακουγόταν χαλί μουσική από την Τζιοκόντα του Χατζιδάκη». (Ακολουθούν 12 φρ.)·

- *έγινε χαλί να τον πατήσω*, μου έκανε κάθε δυνατή εξυπηρέτηση, εκπλήρωσε κάθε επιθυμία μου: «ήμασταν μαζί στο στρατό και, όταν κάποτε βρέθηκα στην πόλη του, ό,τι κι αν του ζήτησα έγινε χαλί να τον πατήσω ο άνθρωπος»·

- *ήρθα να πάρω τα χαλιά*, έκφραση με την οποία δηλώνουμε ή προσποιούμαστε τέλεια άγνοια για κάποιον ή για κάτι. Συνήθως της φρ. προτάσσεται το *εγώ δεν ξέρω* ή το *κανονίστε τα, εγώ*: «για πες μας εσύ, που είσαι ένας τρίτος, ποιος φταίει; -Εγώ δεν ξέρω, ήρθα για τα χαλιά || μπορείς να μας πεις ποιος έχει δίκιο; -Κανονίστε τα, εγώ ήρθα για τα χαλιά». Αναφορά στον υπάλληλο εταιρείας που έρχεται να πάρει τα χαλιά για φύλαξη κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Συνώνυμα: *δεν είμαι της οικοδομής / είμαι από χωριό / είμαι περαστικός / ψυγεία πουλάω*·

- *θα γίνω χαλί να με πατήσεις*, δε θα σου χαλάσω κανένα χατίρι. Λέγεται σε κάποιον που μας βοήθησε ή που του ζητάμε να μας βοηθήσει: «αν δε με βοηθούσες, θα είχα καταστραφεί, γι' αυτό κι εγώ, όποτε με χρειαστείς, θα γίνω χαλί να με πατήσεις || αν με βοηθήσεις τώρα που έχω ανάγκη, θα γίνω χαλί να με πατήσεις». (Λαϊκό τραγούδι: *και να 'ταν η καρδιά σου γλυκιά σαν το φιλι σου και σαν την ομορφιά σου να ήταν η ψυχή σου, τι άλλο ήθελα να μ' αγαπούσες; Θα γινόμουν χαλί να με πατούσες!*)·

- *μπροστά σου απλώνει χαλιά*, πίσω σου ανοίγει λάκκους, βλ. λ. [λάκκος](#)·

- *στα χαλιά, χαλιά, στα τσαλιά, τσαλιά*, ξέρει να συμπεριφέρεται ανάλογα με το περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται ή ανάλογα με την κατάσταση την οποία αντιμετωπίζει κάθε φορά: «ξέρει να ελίσσεται αυτός ο άνθρωπος, γιατί στα χαλιά, χαλιά, στα τσαλιά, τσαλιά». Πρβλ.: *είμαι βλάχος στο αλώνι κι όμως μάγκας στο σαλόνι* (Λαϊκό τραγούδι)·

- *στρώνω κόκκινα χαλιά (σε κάποιον)*, υποδέχομαι θριαμβευτικά κάποιον: «ο λαός της πόλης έστρωσε κόκκινα χαλιά στον πρωθυπουργό της χώρας κατά την άφιξή του»·

- *στρώνω κόκκινο χαλί (σε κάποιον)*, υποδέχομαι με ενθουσιασμό, με λαχτάρα κάποιον: «μόλις έμαθε πως επέστρεψε ο γιος του απ' το εξωτερικό, έστρωσε κόκκινο χαλί να τον υποδεχτεί». (Λαϊκό τραγούδι: *ανοίξτε δρόμο να περάσει η αγάπη μου, για κείνη έστρωσα το κόκκινο χαλί, για μια βασίλισσα θ' ανοίξω το παλάτι μου κι όλα τα πλούτη μου για ένα της φιλι*)·

- *στρώνω το χαλί (σε κάποιον)*, προετοιμάζω το έδαφος, προετοιμάζω ευνοϊκό κλίμα σε κάποιον για την πραγματοποίηση κάποιου σκοπού του: «επειδή ήταν δυναμικό μέλος του κόμματος, έστρωσε το χαλί στο γιο του για να κατέβει ως υποψήφιος βουλευτής στις επικείμενες εκλογές»· - *στρώνω χαλί να περάσει (κάποιος)*, συμπεριφέρομαι τιμητικά σε κάποιον: «μόλις ήρθε στο σπίτι μου, έστρωσα χαλί να περάσει, γιατί τον εκτιμώ απεριόριστα»·

- *τι θα γίνουν τα χαλιά μας!* ως λογοπαίγνιο υπονοεί τι θα γίνουν τα χάλια μας! λ. *χάλι*·

- *το βλάχο του πάνε στα χαλιά* κι αυτός θέλει τα τσαλιά, βλ. λ. [βλάχος](#)·

- *το μαγικό χαλί*, το ιπτάμενο χαλί των παραμυθιών της Χαλιμάς, με το οποίο μπορούσε κανείς να ταξιδέψει πετώντας·

- *τραβώ το χαλί κάτω απ' τα πόδια του*, ενεργώ ύπουλα για την αποτυχία των σχεδίων ή των προγραμματισμών του, τον υπονομεύω: «ενώ ο υπουργός περίμενε την υποστήριξη του πρωθυπουργού, αυτός τράβηξε το χαλί κάτω απ' τα πόδια του»·